

вирішення земельних спорів у судових інстанціях затягується на довгі роки, а сусіди-учасниками конфлікту перетворюються на запеклих ворогів. Погоджуюся з думкою більшості вчених стосовно того, що на законодавчому рівні має бути закріплено розмір компенсації за негативний вплив на сусідні володіння при неможливості його усунення. Така практика існує в західних країнах, на сьогодні можливість такої компенсації передбачена законодавством окремих пострадянських країн (п. 2 ст. 378 Цивільного кодексу Республіки Молдова; п. 3. ст. 171 Цивільного кодексу Азербайджанської республіки).

Отже, можна зробити висновок, що норми, що регулюють добросусідства у земельному законодавстві, по своїй суті є законодавчо встановленими обмеженнями щодо здійснення права власності на земельні ділянки. Їх мета – забезпечити погодження та захист інтересів власників (землекористувачів) сусідніх земельних ділянок. При виникненні земельного спору, який не вдається вирішити так би мовити полюбовно, можливе вирішення конфлікту органами місцевого самоврядування, центральними органами виконавчої влади, що реалізують державну політику у сфері земельних відносин (органи Держземагентства), або судом. Потрібно пам'ятати, що дотримання правил добросусідства – це надійний шлях побудови дружніх, взаємовигідних відносин між сусідами і водночас захист особистих прав та інтересів кожного з них.

Список використаних джерел:

1. Земельне право України: Підручник / За ред. Погрібного О.О., Каракаша І.І. – К.: Істина, 2003. – Ст. 117.
2. Див., наприклад: Бусуйок Д.В. Правове регулювання обмежень прав на землю. Атореф. дис.канд. юрид. Наук. – К. – 2005. – 20 с.; Каракаш І.І. Отношения добрососедства в земельном праве / Право собственности на землю и право землепользования в Украине: Научно-прак. пособие. – К.: Істина, 2004. – 216 с.; Кулинич П.Ф. Право добросусідства за земельним законодавством України // Земельне право України. – 2006. – № 1. – С. 25–33.
3. Науково-практичний коментар Земельного кодексу України / Кол. авт.: Л.О. Бондар, А.П. Гетьман, В.Г. Гончаренко та ін.; За заг. ред. В.В. Медведчука. – К.: Юрінком Інтер, 2004. – 656 с.
4. Римское частное право: Учебник / Под ред. проф. И.Б. Новицкого и проф. И.С. Перетерского. – М.: Юриспруденция, 2000. – 448 с.

Приходько Ю.А.

студентка,

Запорізький національний університет

ОБ'ЄКТИ ЕКОЛОГІЧНОГО ПРАВА

У сучасній науці екологічного права широко постає питання про визначення об'єктів права природокористування. Під об'єктами екологічного права в широкому значенні розуміють майнові, природні і духовні блага, з приводу яких виникають правовідносини. Об'єктами екологічного права є природні блага, які існують без участі людини або з певною її участю. Питанням, присвяченим об'єктам займалися такі вчені, як

В.В. Петров, А.П. Гетьман, М.В. Шульга, М.В. Краснова, М.М. Бринчук, В.З. Янчук, О.С. Баб'як, П.Д. Біленчук, В.Л. Мунтян, Н.І. Титова та інші.

Природні об'єкти становлять невід'ємні компоненти навколишнього природного середовища, а природні ресурси утворюють частину природних об'єктів, які використовуються як джерела задоволення різних інтересів людини. Природні ресурси – джерело споживання, задоволення економічних потреб. Тому говорять про охорону довкілля та раціональне використання природних ресурсів, розуміючи під охороною певний природний об'єкт, а під використанням – природний ресурс. Поняття природного об'єкта відбиває екологічний фактор. Під природними об'єктами розуміють складову частину навколишнього природного середовища або все довкілля в цілому, яке охороняється нормами екологічного права, наділене ознаками природного походження, що перебувають в єдиному екологічному зв'язку, можуть виконувати різноманітні екологічні функції та забезпечувати якість середовища існування людини [1, с. 96].

В.В. Петров указував на те, що слід виділяти три категорії зазначених об'єктів: інтегровані, тобто навколишнє середовище, диференційовані, тобто окремі її компоненти, і такі, що підлягають особливій охороні. При цьому правовій охороні підлягають екологічні системи: природні, що залежать від впливу людини (наприклад, у заповідниках); модифіковані, що змінилися під впливом людини. Законодавство України про охорону навколишнього природного середовища наводить досить детальний перелік об'єктів екологічного права, включаючи до нього: навколишнє природне середовище як сукупність природних і природно-соціальних умов і процесів; природні ресурси; території та об'єкти, що підлягають особливій охороні; здоров'я і життя людей [2, с. 159].

Такі науковці, як А.П. Гетьман і М.В. Шульга, задаються питанням щодо визнання людини об'єктом залишається дискусійним у науці екологічного права. Хоча в ст. 5 Закону України «Про охорону навколишнього природного середовища» безпосередньо говориться, що об'єктом охорони від негативного впливу є здоров'я й життя людей, у самому екологічному праві ставлення до людини має (або повинно мати) особливості. Особливе положення людини ґрунтується на визнанні її сполучною ланкою між природою й суспільством. Вона є органічною, невід'ємною частиною як природи, так і суспільства. Саме сутність людини є біосоціальною. З урахуванням біосоціальної природи й сутності людини важливим у теоретичному й практичному відношеннях в екологічному праві, науці й галузі права є питання щодо людини як об'єкта охорони й об'єкта екологічних відносин.

Деякі вчені (наприклад М.М. Бринчук) пропонують визначити життя та здоров'я людини як додатковий об'єкт екологічного права, який перебуває та проживає в тісному зв'язку з навколишнім природним середовищем, що є істотною умовою забезпечення життєдіяльності, та зазнає його безпосереднього впливу.

До об'єктів права юристи-науковці також відносять роботи й послуги, інформацію, поведінку й дії юридичних та фізичних осіб. Такими об'єктами екологічного права, з точки зору М. В. Красної, можуть бути: а) природоохоронні заходи (роботи й послуги), які можуть здійснюватися як державними, так і не державними (господарськими, громадськими) органами

й організаціями, як у межах державних замовлень, так і на рівні договірною регулювання екологічних правовідносин; б) заходи з реалізації державної екологічної політики (контроль, моніторинг, екологічне інформування тощо). Визначення зазначених об'єктів самостійними об'єктами еколого-правового регулювання має дискусійний характер. Безумовно, існують міжгалузеві й міждисциплінарні правові інститути, що регулюють схожі правовідносини та мають єдиний об'єкт регулювання, але правовідносинам притаманні особливості, зумовлені екологічними чинниками [3, с. 22].

Отже, залежно від специфіки блага виділяють такі види об'єктів правовідносин: 1) природні об'єкти – земля, її надра, атмосферне повітря, водні, лісові та інші природні ресурси; вони мають природний характер, не створюються людьми, але використовуються ними для задоволення своїх потреб; 2) речі, у тому числі гроші та цінні папери, інше рухоме і нерухоме майно; 3) немайнові блага (особисті та соціальні) – життя, здоров'я, честь і гідність, свобода, недоторканність житла, права людини, конституційний лад, громадський порядок і безпека, довкілля, належне управління та ін.; 4) результати дій, у тому числі послуги й результати робіт; (5) об'єкти права інтелектуальної власності.

Список використаних джерел:

1. Каракаш І.І. Екологічне право України. [Текст] / І.І. Каракаш. – Київ: Фенікс, 2012. – 788 с.
2. Екологічний кодекс України.
3. Екологічне право України : [підруч. для студ. юрид. спец. вищ. навч. закл.] / за ред. А.П. Гетьмана та М.В. Шульги. – Х. : Право, 2009. – 328 с.